

Република Србија
Министарство просвете,
науке и технолошког развоја

РЕПУБЛИЧКО ТАКМИЧЕЊЕ ИЗ ХЕМИЈЕ

Свилајнац, 20. мај 2017. године

ТЕСТ ЗА 8. РАЗРЕД

Шифра ученика

--	--	--	--	--	--

(три слова и три броја)

УПИШИ X ПОРЕД КАТЕГОРИЈЕ У КОЈОЈ СЕ ТАКМИЧИШ.

Тест и практична вежба

Тест и истраживачки рад

Тест има 20 задатака. Пажљиво прочитај текст сваког задатка. Обавезно напиши одговоре на за то предвиђена места у тесту и поступак решавања код задатака код којих је то предвиђено. Тест се попуњава хемијском оловком плаве или црне боје. За решавање теста можеш да користиш само прибор за писање и калкулатор. Употреба осталих писаних/штампаних материјала, мобилног телефона и других уређаја није дозвољена. Време израде теста је 120 минута.

Релативне атомске масе: $A_r(\text{H})=1$; $A_r(\text{C})=12$; $A_r(\text{O})=16$; $A_r(\text{S})=32$; $A_r(\text{Cr})=52$; $A_r(\text{Fe})=55,8$;

Авогадров број: $6 \cdot 10^{23}$; $u = 1,66 \cdot 10^{-27} \text{ kg}$

ЖЕЛИМО ТИ УСПЕХ У РАДУ!

Комисија

Укупан број освојених бодова: _____

1. _____
2. _____
3. _____

1. Заокружи називе угљоводоника који имају једнак број атома водоника.

2-метилбутан

n-бутан

2-бутен

2-метил-1-бутен

1-бутин

2. Заокружи назив класе органских једињења којој припада једињење приказано моделом.

кетони

алкани

аминокиселине

алкени

алдехиди

3. Заокружи назив супстанце која може да обезбоји љубичасти водени раствор у коме се налази фенол-фталейн.

хлороводоник

амонијак

етан

угљеник(II)-оксид

натријум-хидроксид

4. Топлота ослобођена потпуним сагоревањем етина (ацетилена) користи се за обраду метала. На етикети боце са етином пише да је садржај боце 1,00 kg етина и да остали састојци могу да буду неки други угљоводоници. Испитивање је показало да при потпуном сагоревању садржаја боце настаје 3,50 kg угљеник(IV)-оксида.

Заокружи слово испред тачног исказа.

У боци се налази:

а) 1,00 kg етина и има других угљоводоника

б) 1,00 kg етина и нема других угљоводоника

в) мање од 1,00 kg етина и нема других угљоводоника

Поступак решавања

5. Заокружи симбол елемента који у свим једињењима има увек исту валенцу.

Cu

C

S

Fe

Al

6. Додавањем хрома у челик добија се врста нерђајућег, хромираног челика од кога се праве алати за резање метала. Масени процентни садржај хрома у овом челику је 12 %, а угљеника је 2 %. У тестери направљеној од овог челика има 29,4 g хрома. Израчунај масу осталих елемената у тестери и попуни таблицу подацима који недостају.

Поступак решавања

Састав тестере	
Симбол елемента	Маса
Cr	29,4 g

7. Масени процентни садржај супстанце X у засићеном раствору на 20 °C је 20 %. Израчунај растворљивост супстанце X на овој температури.

Поступак решавања

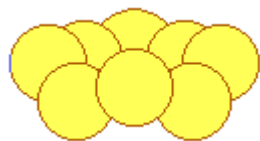
Растворљивост супстанце X на 20 °C је _____

8. За сваки исказ заокружи ДА ако је тачан или НЕ ако је нетачан.

а) Целулоза се у природним производима може доказати једном пробом.	ДА	НЕ
б) Протеини беланцета садрже сумпор.	ДА	НЕ
в) Очвршћавањем уља на сниженој температури добија се маргарин.	ДА	НЕ

9. Заокружи слово испред тачног одговора.

У 4 mol алотропске модификације сумпора, чији је модел приказан, налази се:

- а) 32 молекула сумпора
- б) 32 g сумпора
- в) 32 mol атома сумпора
- г) 32 атома сумпора

10. Заокружи назив супстанце која ће у реакцији са разблаженом хлороводоничном киселином дати гасовити производ чија је густина мања од густине ваздуха.

сода бикарбона

мермер

бакар

цинк

гашени креч

11. У реакцији потпуне неутрализације сумпорне киселине и неког хидроксида настало је 0,2 mol соли чија је релативна молекулска маса $M_r = 174$. У реакцији је учествовало укупно 42 g реактаната. Колико је молова хидроксидних јона учествовало у реакцији?

Поступак решавања

12. У необележеним бочицама налазе се фруктоза, сахароза, скроб и инвертни шећер. Испитана је растворљивост ових супстанци у води и њихова реакција са Фелинговим реагенсом. Напиши називе супстанци за које се, на основу резултата наведених испитивања, могу тачно обележити бочице.

13. У реакцији карбоксилне киселине и терцијарног алкохола добијено је једињење чија је $M = 116 \text{ g/mol}$. Напиши називе алкохола према IUPAC номенклатури који могу да учествују у овој реакцији.

Поступак решавања

14. Заокружи ознаку честице која има електроне на N енергијском нивоу.

$18E$ $21E$ $20E^{2+}$ $19E^{+}$

15. У 158 g смеше растварача за екстракцију налазе се етанол и један засићени угљоводоник у моларном односу 5:1. У смеши се налази $1,5 \cdot 10^{24}$ атома кисеоника. Напиши рационалну структурну формулу и назив угљоводоника нормалног низа који је у смеши.

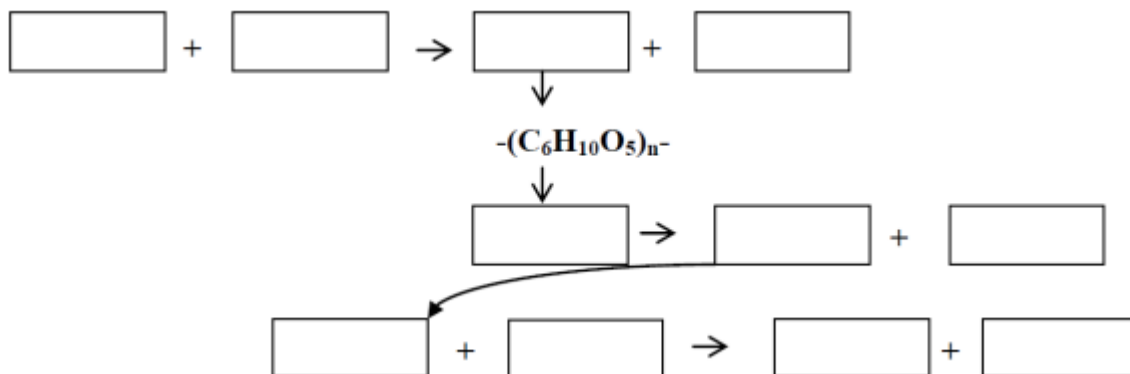
Поступак решавања

формула

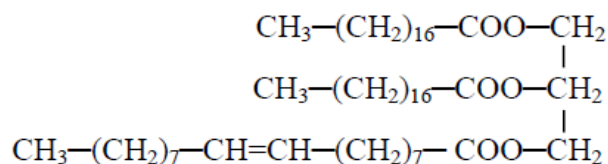
назив

16. Етанол који се користи као биогориво добија се **алкохолним врењем** из моносахарида који настаје разлагањем скроба из кукуруза. Предност употребе овако добијеног биогорива је што се **сагоревањем етанола** не повећава укупна количина угљеник(IV)-оксида у ваздуху, јер је то оксид који се налазио у ваздуху и који је реаговао у реакцији **фотосинтезе**. Полимеризацијом моносахарида, насталих у фотосинтези у кукурузу, настаје полисахарид скроб.

Попуни дату шему тако да хемијским једначинама представиш три хемијске реакције које су **истакнуте** у тексту задатка.

17. Заокружи **слова** испред промена којима **не подлеже** једињење чија је формула приказана.

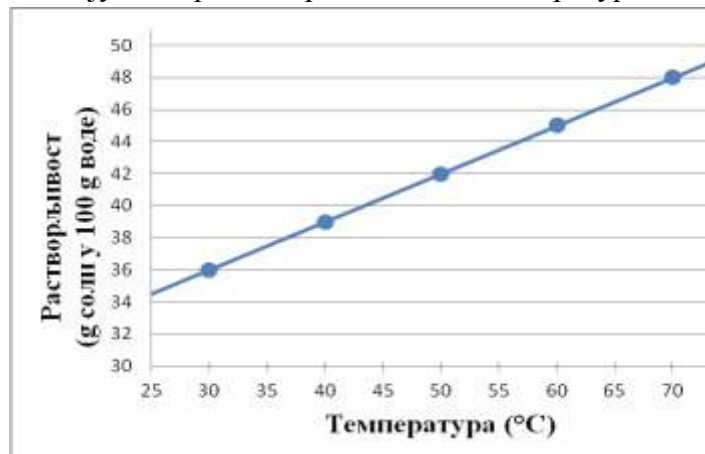
- а) сапонификација
- б) хидрогенизација
- в) сагоревање
- г) електролитичка дисоцијација
- д) естерификација

18. На графику је представљена растворљивост калијум-хлорида на различитим температурама.

У чашу са 25 g воде, додато је 15 g калијум-хлорида и садржај је загреван до 70 °C.

А) Израчунај масени процентни садржај раствора који је настао.

Б) Колико је грама калијум-хлорида растворено када је садржај у чаши охлађен на 30 °C?

Поступак решавања

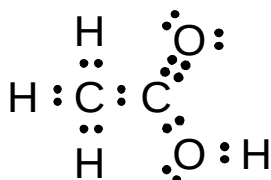
А) _____; Б) _____

19. Стабилни изотопи кисеоника (${}^8\text{O}$) имају у језгру атома 8, 9 или 10 неутрона. Израчунај **најмању** и **највећу** релативну молекулску масу коју има молекул озона, који се састоји само од стабилних изотопа.

Поступак решавања

Најмања M_r = _____; Највећа M_r = _____;

20. У следећој електронској формули представи тачкама електроне који недостају и напиши структурну формулу овог једињења.

Структурна формула

Република Србија
Министарство просвете,
науке и технолошког
развоја

РЕПУБЛИЧКО ТАКМИЧЕЊЕ ИЗ ХЕМИЈЕ
Свилајнац, 20. мај 2017. године

Задатак	РЕШЕЊА ТЕСТА ЗА 8. РАЗРЕД	Бодови						
1.	<i>n</i> -бутан и 2-метил-1-бутен	1 x 3 = 3						
2.	аминокиселине	1 x 3 = 3						
3.	хлороводоник	1 x 3 = 3						
4.	а)	1 x 4 = 4						
5.	Al	1 x 3 = 3						
6.	<table><tr><td>Fe</td><td>210,7 g</td></tr><tr><td>Cr</td><td>29,4 g</td></tr><tr><td>C</td><td>4,9 g</td></tr></table>	Fe	210,7 g	Cr	29,4 g	C	4,9 g	1 x 4 = 4
Fe	210,7 g							
Cr	29,4 g							
C	4,9 g							
7.	25 g (25 g X у 100 g растварача)	1 x 4 = 4						
8.	а) НЕ; б) ДА; в) НЕ	3 x 1 = 3						
9.	в)	1 x 3 = 3						
10.	цинк	1 x 3 = 3						
11.	0,4 mol OH ⁻	1 x 5 = 5						
12.	скроб и сахароза	1 x 3 = 3						
13.	2-метил-2-пропанол 2-метил-2-бутанол	2 x 2 = 4						
14.	₂₁ E	1 x 3 = 3						
15.	CH ₃ —CH ₂ —CH ₂ —CH ₂ —CH ₂ —CH ₃ ; <i>n</i> -хексан	2+ 2 = 4						
16.	6 CO₂ + 6 H₂O → C₆H₁₂O₆ + 6 O₂ ↓ -(C₆H₁₀O₅)_n- ↓ C₆H₁₂O₆ → 2 C₂H₅OH + 2 CO₂ ↙ C₂H₅OH + 3 O₂ → 2 CO₂ + 3 H₂O	3 x 2 = 6						
17.	г) и д) Не бодује се ако су уз тачне заокружени и нетачни одговори.	2 x 1 = 2						
18.	А) 32,4 %; Б) 9 g	3 + 3 = 6						
19.	<i>M_r</i> = 48; <i>M_r</i> = 54	2 x 1 = 2						
20.	Представити тачкицама два електрона на атому кисеоника из хидроксилне групе; H H—C—C=O H O—H Бодују се и тачне рационалне структурне формуле.	1 + 1 = 2						

УКУПНО БОДОВА

70

РЕПУБЛИЧКО ТАКМИЧЕЊЕ ИЗ ХЕМИЈЕ
Свилајнац, 21. мај 2017. године

ПРАКТИЧНА ВЕЖБА ЗА 8. РАЗРЕД

Шифра ученика
(иста као на тесту знања)

--	--	--	--	--	--

Време израде вежбе је 60 минута. Желимо ти успех у раду!

У бочицама обележеним словима А, Б, В, Г и Д су раствори хлороводоничне киселине и натријум-хидроксида. У 30 cm^3 сваког од ових раствора су различите масе растворених супстанци. Густина свих раствора је 1 g/cm^3 .

Твој ЗАДАТАК је да УПОРЕДИШ:

- масени процентни садржај супстанце у растворима киселине и
- масени процентни садржај супстанце у растворима хидроксида.

Задатак треба да решиш на основу резултата испитивања раствора лакмус-хартијом.

1. Направи *Табелу 1* у којој ћеш представити резултате испитивања које прво треба да изведеш.

Табела 1.

2. Испитај кисело-базна својства раствора који настају мешањем једнаких запремина раствора киселине и хидроксида и резултате унеси у *Табелу 2*. Напиши слова којима су обележене бочице. У одговарајућим пољима напиши **кисело** или **базно**, у зависности од резултата испитивања.

Табела 2.

Бочице			

РЕШЕЊЕ ЗАДАТКА: На линијама напиши формулу супстанце и слова којима су обележени раствори те супстанце.

Масени процентни садржај супстанце _____ у растворима: _____ < _____ < _____

Масени процентни садржај супстанце _____ у растворима: _____ < _____

Напиши једначину хемијске реакције до које долази мешањем раствора.

Отпад настао током рада **проспи** у **чашу за отпад**. Радно место среди без прања посуђа и прибора по завршетку рада.

Укупан број бодова: _____

1. _____
2. _____

РЕПУБЛИЧКО ТАКМИЧЕЊЕ ИЗ ХЕМИЈЕ

Свилајнац, 21. мај 2017. године

РЕШЕЊЕ ПРАКТИЧНЕ ВЕЖБЕ ЗА 8. РАЗРЕД

1.

Раствор	Бочица
киселина (HCl)	А, Б, Д
хидроксид (NaOH)	В, Г

Бодују се сви начини табеларног представљања резултата тачног идентификовања боочица

Бодови

$3 \times 2 = 6$

$2 \times 2 = 4$

$1 \times 2 = 2$

2.

Бочице	А	Б	Д
В	базно	кисело	базно
Г	базно	кисело	кисело

$3 \times 1 = 3^*$

$3 \times 1 = 3^*$

*Бодује се под условом да су тачно одређена слова којима су обележени раствори хидроксида и киселине

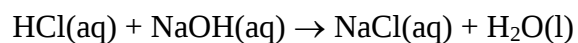
РЕШЕЊЕ ЗАДАТКА:

HClА < Д < Б

$1 \times 5 = 5$

NaOHГ < В

$1 \times 5 = 5$

$1 \times 2 = 2$

УКУПНО

30